

Den 12. oktober 2022
FVM 215

GRUNDMOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om Kommissionens forslag om ændring af Kommissionens gennemførelsesafgørelser om finansiering og vedtagelse af arbejdsprogrammer for så vidt angår gennemførelse af hasteforanstaltninger til bekæmpelse af visse dyresygdomme og planteskadegørere (komitesag)

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Kommissionen forventes at fremsætte forslag til en ændring af arbejdsprogrammer om bekæmpelse af planteskadegørere, dyresygdomme og zoonoser for 2021, 2022 og 2023-25, for så vidt angår reduktion af satsen for EU-medfinansiering (komitesag). Ændringen iværksættes på baggrund af en midlertidig omprioritering af EU-midler til bl.a. udgifter til hasteforanstaltninger og programmer for udryddelse, bekæmpelse og overvågning af dyresygdomme og zoonoser på dyresundhedsområdet og til overvågning og bekæmpelse af skadegørere på plantesundhedsområdet. Formålet med forslaget er at sikre midler til disse aktiviteter i hele budgetperioden 2020-27 og at muliggøre en normal budgetsituation pr. 1. januar 2026. Kommissionen vurderer, at der mangler EU-finansiering på i alt 450 mio. euro, hvilket hovedsageligt skyldes de mange udbrud af fugleinfluenza og afrikansk svinepest i perioden 2020-22. Omprioriteringen af midlerne vil foregå ved fremadrettet nedsættelse af de eksisterende medfinansieringssatser for udryddelsesprogrammer og hasteforanstaltninger for årene 2023-25, samt en bagudrettet nedsættelse af de eksisterende medfinansieringssatser for hasteforanstaltninger for perioden 2020-22. Forslaget vurderes generelt at kunne få begrænsede negative konsekvenser for beskyttelsesniveauet i Danmark og i EU, da reduktioner i EU-medfinansieringssatser eventuelt vil kunne føre til programreduktioner i medlemsstaterne. Forslaget forventes sat til afstemning i den Stående Komité for Den Stående Komité for Planter, Dyr, Fødevarer og Foder (SCoPAFF) den 21. oktober 2022. Regeringen agter på den baggrund af støtte forslaget.

Baggrund

Kommissionen forventes at fremsætte forslag om ændring af Kommissionens gennemførelsesafgørelser om finansiering og vedtagelse af arbejdsprogrammer for så vidt angår gennemførelse af hasteforanstaltninger til bekæmpelse af visse dyresygdomme og planteskadegørere.

Forslaget forventes fremsat med hjemmel i artikel 12, stk. 5, litra c i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/690 af 28. april 2021 om oprettelse af et program for det indre marked, virksom-

heders, herunder små og mellemstore virksomheders, konkurrenceevne, plante-, dyre-, fødevare- og foderområdet og europæiske statistikker (programmet for det indre marked) og om ophævelse af forordning (EU) nr. 99/2013, (EU) nr. 1287/2013, (EU) nr. 254/2014 og (EU) nr. 652/2014.

Forslaget behandles i en undersøgelsesprocedure i Den Stående Komité for Planter, dyr, Fødevarer og Foder. Afgiver Komitéen en positiv udtalelse med kvalificeret flertal, vedtager Kommissionen forslaget. Afgiver Komitéen en negativ udtalelse med kvalificeret flertal, vedtager Kommissionen ikke forslaget, idet Kommissionen inden for to måneder kan forelægge Komitéen et ændret forslag eller inden for en måned kan forelægge forslaget for appeludvalget. Afgives der ikke nogen udtalelse med kvalificeret flertal, kan Kommissionen vedtage forslaget/inden for to måneder forelægge komitéen et ændret forslag eller inden for en måned forelægge forslaget for appeludvalget. Afgiver appeludvalget med kvalificeret flertal en negativ udtalelse om forslaget, kan Kommissionen ikke vedtage forslaget. Afgiver appeludvalget med kvalificeret flertal en positiv udtalelse, vedtager Kommissionen forslaget. Afgiver appeludvalget ikke nogen udtalelse med kvalificeret flertal kan Kommissionen vedtage forslaget.

Forslaget forventes sat til afstemning på mødet i Den Stående Komité for Planter, Dyr, Fødevarer og Foder den 21. oktober 2022.

Formål og indhold

I henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning 2021/690 om Indre Markeds Programmet fastsættes såkaldte programmål inden for en række områder af særlig betydning for det Indre Markeds funktion, ligesom der til de enkelte programmål fastsættes en medfinansieringsramme til gennemførelse af aktiviteter. Et af programmålene skal bidrage til et højt sundheds- og sikkerhedsniveau for mennesker, dyr og planter på plante-, dyre-, fødevare- og foderområdet, bl.a. ved at forebygge, opdage og udrydde dyresygdomme og zoonoser og planteskadegørere, herunder ved hjælp af hasteforanstaltninger, der foretages i tilfælde af omfattende krisesituationer og uforudsete begivenheder, der berører dyrs og planters sundhed. Gennemførelsen af programmålene foregår ved vedtagelse af årlige arbejdsprogrammer, og heri fastsættes bl.a. de vejledende beløb, der er tildelt for de enkelte tiltag/aktiviteter samt medfinansieringssatsen inden for det enkelte programmål. Der er i Indre Markeds Programmet i hele budgetperioden 2021-27 afsat i alt 1.680 mio. euro til aktiviteter, som understøtter ovenstående programmål for så vidt angår plante-, dyre-, foder- og fødevareområdet. Ud af disse midler går 19 mio. euro årligt til hasteforanstaltninger.

På baggrund af især de usædvanligt mange udbrud af fugleinfluenza i EU i perioden 2020-22 er der pr. september 2022 konstateret at ville opstå et underskud på budgettet på ikke under 415 mio. euro, hvis alle hidtidige ansøgninger modtaget fra medlemsstaterne skal imødekommes. På den baggrund foreslår Kommissionen en omprioritering af de EU-midler, der anvendes i forbindelse med udryddelse og bekæmpelse af smitsomme dyresygdomme, zoonoser og overvågning og udryddelse af planteskadegørere med henblik på at sikre, at der er midler til rådighed for medfinansiering i hele budgetperioden 2020 til 2027. Kommissionens forslag til omprioritering af midlerne er følgende:

- Fremadrettet 40 pct. reduktion af medfinansieringssatsen for udryddelsesprogrammerne. Det vil sige fra og med 2023-25.
- Tilbagerettet og fremadrettet 40 pct. reduktion af medfinansieringssatsen for hasteforanstaltninger. Det vil sige tilbagerettet for sygdomsudbrud i perioden 2020-22, dog ikke for de forhold, hvor der allerede er underskrevet en aftale med Kommissionen, samt fremadrettet for perioden 2023-25.

Den eksisterende medfinansieringssats til bekæmpelse af dyresygdomme mv. er fastsat til 50 pct. Reduktionen af medfinansieringssatserne medvirker til at sikre midler til arbejdsprogrammerne i hele budgetperioden til og med 2027. Medfinansieringssatserne er fastsat i de vedtagne arbejdsprogrammer for 2020, 2021, 2022 og 2023, som derfor ændres med forslaget, for at gennemføre omprioriteringen.

Forslaget ændrer ikke på måden, hvorpå EU forebygger og bekæmper overførbare dyresygdomme, zoonoser og planteskadegørere. Dyresygdomme, der er listet i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 om overførbare dyresygdomme, er kategoriseret i forhold til hvilke EU-foranstaltninger, der skal træffes for at forebygge og bekæmpe sygdommen. Kategori A er sygdomme, der normalt ikke forekommer i EU, og hvor der øjeblikkeligt skal iværksættes udryddelsesforanstaltninger når påvist (f.eks. afrikansk svinepest). Kategori B sygdomme forekommer i visse medlemsstater, og skal bekæmpes med henblik på udryddelse (f.eks. rabies). Kategori C sygdomme kan medlemsstaterne vælge at bekæmpe og opnå fri status fra (f.eks. bovin virusdiarré).

På plantesundhedsområdet findes en række forskellige såkaldte karantæneskadegørere, som er listede i bilag til plantesundhedsforordningen 2016/2031. Uanset arten skal disse bekæmpes aktivt og udryddes hvis muligt.

Forslaget ændrer heller ikke på måden, de pågældende midler uddeles. Uddeling til medfinansiering til forebyggelse, opdagelse og udryddelse, herunder også hasteforanstaltninger, af dyresygdomme (kategori A, B og C), zoonoser og planteskadegørere, besluttet af et evalueringsudvalg på baggrund af en finansieringsramme og prioriterede mål fastsat i Indre Markeds Programmet. Det er således fortsat de enkelte medlemsstater, der har pligt til at iværksætte de obligatoriske og relevante forebyggelses- og bekæmpelsesaktiviteter. Sådanne aktiviteter kan, når de opfylder betingelserne herfor, modtage EU-medfinansiering efter Indre Markeds Programmets bestemmelser. Medlemsstaternes pligt til at agere i forhold til forebyggelse og bekæmpelse er således ikke begrænset af i hvilket omfang, der evt. kan ske medfinansiering fra EU.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om forslaget.

Nærhedsprincippet

Der er tale om gennemførelsesforanstaltninger til en allerede vedtaget retsakt. Det er derfor regeringens vurdering, at det følger heraf, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Gældende dansk ret

Ved bekæmpelse af visse dyresygdomme betaler staten erstatning og afholder udgifter efter § 56 i lov-bekendtgørelse nr. 330 af 2. marts 2021 om hold af dyr ("dyreholdsloven") og bekendtgørelse nr. 420 af 5. april 2022 om erstatning og udgifter ved bekæmpelse og forebyggelse af husdyrsygdomme ("erstatningsbekendtgørelsen").

Hjemmel til at pålægge besætninger med rugeægproducerende høns offentligt tilsyn og dermed krav om nedslagning og destruktion mv., findes i bekendtgørelse nr. 782 af 2. juni 2020 om bekæmpelse af salmonella i rugeægproducerende høns og kalkuner samt opdræt hertil.

Der er ikke en lignende erstatningsordning eller -bekendtgørelse på plantesundhedsområdet.

Konsekvenser

En vedtagelse af Kommissionens forslag om ændring af medfinansieringssatserne for 2020, 2021 og 2022 samt for 2023 til 2025 har ingen lovgivningsmæssige konsekvenser.

En reduceret medfinansieringssats vil umiddelbart have indflydelse på de nationale udgifter, som således forventes at stige. I 2022 vil forslaget have statsfinansielle konsekvenser på i størrelsesordenen 18,5

mio. kr. (Fødevarestyrelsen) og 1 mio. kr. (Landbrugsstyrelsen) dækkende udgifter i 2021 og 2022. Reducerede medfinansieringssatser vil endvidere fremadrettet have betydning for de nationale udgifter. Omfanget heraf skal afdækkes nærmere.

Forslaget skønnes ikke at have konsekvenser for regioner og kommuner. Forslaget skønnes ikke at have hverken væsentlige samfundsøkonomiske konsekvenser eller erhvervsøkonomiske konsekvenser. Besætningsjere bliver ikke berørt i Danmark. Der afholdes de samme udgifter ved udbrud af smitsomme dyresygdomme og zoonoser uanset, om der er EU-medfinansiering eller ej. På plantesundhedsområdet er der heller ingen direkte erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Forslaget vurderes generelt at kunne få begrænsede negative konsekvenser for beskyttelsesniveauet i Danmark og i EU, da reduktioner i EU-medfinansieringsrater evt. vil kunne føre til programreduktioner i medlemsstaterne. For så vidt angår forebyggelse og bekæmpelse af smitsomme husdyrsygdomme skønnes forslaget at kunne have negativ virkning for beskyttelsesniveauet i EU, idet en reduktion af medfinansieringssatsen for udryddelsesprogrammer (Kategori B sygdomme), potentielt kan føre til sænkede krav til programmerne og dermed en mere langsom udryddelse af sygdommene. Danmark har fri status for disse sygdomme og har derfor ikke udryddelsesprogrammer, der kan påvirkes.

Danmark vil opretholde det samme niveau for forebyggelse og bekæmpelse af smitsomme dyresygdomme og zoonoser. Der henses i den forbindelse især til Danmarks store eksport af fødevarer. Det gælder også på plantesundhedsområdet, hvor det på trods af faldende EU-medfinansiering fra 2023 til 2025 fortsat er planen, at alle aktiviteter gennemføres dog med risiko for nedsat aktivitetsniveau, hvis der ikke kan skaffes interne midler til at opretholde ambitionsniveauet i forhold til de øgede krav plantesundhedsforordningen stiller til forebyggelse, tidligere identifikation og mere effektiv udryddelse af karantæneskadegørere.

Høring

Sagen har været i høring på høringsportalen.

Landbrug & Fødevarer anerkender de budgetmæssige udfordringer set i lyset af de store indsats der har været med bekæmpelse af fugleinfluenza og afrikansk svinepest på EU-niveau de sidste par år. Det viser jo netop, at der er brug for en markant indsats fra EU, og derfor er Landbrug & Fødevarer også bekymret for, at man skærer på dette område i en tid, hvor netop en velfungerende forebyggelse og bekæmpelse af dyresygdomme og zoonoser er af stor betydning for EU's dyresundhedsstatus. Landbrug & Fødevarer opfordrer til, at der arbejdes for, at EU opretholder deres medfinansieringsniveau – ikke mindst i forbindelse med sygdomsudbrud. Det er helt essentielt, at der ikke er tvivl om, at der ydes fuld erstatning i disse situationer. Landbrug & Fødevarer går ud fra, at der samlet set sikres den samme totale finansiering fra EU og nationalt, således at forslaget ikke får betydning for den nuværende samlede indsat og praksis i Danmark med udryddelses- bekæmpelses- og overvågningsprogrammer.

Fødevarestyrelsen bemærker, at det ikke påvirker den totale finansiering, at EU-medfinansieringen reduceres.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Man er fra dansk side ikke bekendt med offentlige tilkendegivelser om forslaget i andre medlemsstater. Der forventes at være et kvalificeret flertal for forslaget.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen prioriterer, at der sker en effektiv og fælles EU-indsats med henblik på at sikre et højt beskyttelsesniveau i forhold til menneskers, dyrs, og planters sundhed. Regeringen lægger vægt på, at der er tale om omprioriteringer af budgettet, og at der på denne måde sikres budgetmidler til hele den nuværende budgetperiode 2021-27. Regeringen ser i den forbindelse et behov for at Kommissionen sideløbende arbejder for at sikre en bedre finansiering og omprioritering af midlerne til bekæmpelse af zoonoser, dyre- og plantesygdomme. Regeringen agter på den baggrund at støtte forslaget.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.